

BLOG PERSONAL

De Jaume PATUEL i PUIG

Pedapsicogog i psicoanalista

<http://lacomunidad.elpais.com/jaumeapatuel>

jpatuel@copc.cat

LA POR A SABER

La por és aquella emoció primerenca, per tant, necessària per a poder sobreviure i viure després. Així i tot, aquesta emoció cal saber-la gestionar; no sempre és negativa.

Saber és conèixer amb el cap, el cor i les mans. Llocs, persones, aspectes que cal per a poder viure, créixer, madurar.

Doncs bé, pot existir i així és, per altra banda, una por a aquest saber. Una por a voler créixer. Una por a voler contemplar tant les parts meravelloses de la pregonesa de tot ésser humà, com la fondària reptiliana, emocions ferotges que tot ésser humà té, com a depredador.

Saber en el sentit que el en vaig ús és un saber no només d 'informació o cognició sinó integrat en l'estructura mental de tota persona. Un saber que pot comprendre i ser comprés d'allò que pot emergir en un moment donat. Com deia abraçant cap, cor i mans.

I la por a saber, a remoure vivències, a conèixer la veritat del diagnòstic. Aquesta por no afavoreix ni la guarició ni el creixement ni la pau o tranquil·litat interiors. Per això podríem dir, el saber de la por. Com la por conté una saviesa, una prudència, un saber però acuradament per tal de poder assimilar-lo.

I així, ens trobem avui en dia la por a saber de les autoritats corresponents a àmbits diferents, però en plena activitat. No cal la mena d'autoritat, sinó tota mena d'autoritat. L'autoritat té por a saber que el poble, la gent, pensa. Que la gent vol un canvi. Que la gent –com deia a l'article anterior, el qual llibre ja ha sortit en castellà, en la editorial *Destino Planeta: Indigneu-vos-* està indignada. La por a saber que no guien sinó que són guiats. La por a saber que la situació se'ls escapa de la mà. I que és una altra mà (diguem-ne la financera) que esclafa. O la mà de la poltrona que no permet aixecar-se. La por a saber la veritat, quan la veritat fa lliures, fa créixer, fa madurar. Porta a la pau.

Per això, la societat o els dirigents volen controlar els departaments d'ensenyament per programar allò que els interessa i no necessiten els altres. Ensenyar, però en el sentit de ensinistrar, inculcar, imposar. I això li diuen "educar".

I la por a saber és una reacció a superar. No l'actitud d'Adan i Eva en el paradís saber per ser com déus sinó la de saber per conèixer els propis límits i ser humans.

Per això a més de la por a saber, i hi ha l'anhel de saber. Quan la paraula anhel vol dir aquell moment que un arrisca de romandre sense respirar. Sense alè. I inspira fortament. Aquest anhel de respirar, de viure, pot produir por i angoixa puix que porta a uns altres nivells d 'existència, de coneixement que probablement el jo, feble i ansiós, no s'atreveix a comprendre per les implicacions que poden comportar.

I avui, més que en altres èpoques o pot ser com en totes les èpoques, convé pensar per un mateix. La bogeria de la premsa pot convertir-nos a tots en psicòtics o perversos o psicòpates. Perquè de neuròtics ja en som tots, en el sentit que hem de gestionar conflictes interiors, vulguem o no. Veure pors on no hi són. Sinó quina missió tenen els leads o entrades de la premsa en les pàgines, amb un zoom? Posen aspectes molts parcials. Els interessos ideològics estan en joc. I cada dia fan créixer la por a saber. A caure les pensions, a caure la seguretat, al terrorisme, a tantes coses, que en veritat hi són, però les volen fer veure la parcialitat com a totalitat. No volen veure el conjunt. La

part pel tot. Si l'odi i el mal destrueixen, l'amor i la solidaritat construeixen malgrat tot. L'odi es mira de forma zoòmica i se'n parla, però l'amor és de mirada ampla, i es fa silenci.

Però per ser ben realistes, cal començar a perdre la por a/de saber de nosaltres mateixos. I per aquí anava l'oracle de Delfos amb Laio, el pare d'Èdip, com Freud en la seva interpretació del complex d'Èdip, es van quedar a mig camí. Els dos vivien la por a saber més coses dels seus pares. La Humanitat, en majúscula, avança malgrat tot. Molts éssers individuals, malauradament, cauen i s'enfonsen, altres emergeixen. Però tot avança.

Jo concretaria aquesta por a saber, com indicava abans, en un aspecte molt peculiar: La por a saber per un mateix de si mateix. A pensar per un mateix. A saber què hi ha dins nostre. Cercar, indagar per un mateix. Les autoritats corresponents diran: *No pensis perquè deixaràs de creure. Tu creu, calla i obeeix i seràs feliç.* I alguns hi afegirien: *I Déu t'estimarà.* La pregunta emergent seria: *Quin "déu"?* O en altres creences: *Confia en el partit i calla.*

I quan un es troba sol i pensa per si mateix, la por a tornar-se boig, a veure coses que creu boges, és un risc que s'ha de córrer. Perquè el que hi ha no es bogeria, sinó clarividència. Clarividència de la bogeria de la premsa, de les autoritats, dels sistemes ideològics, d'unes creences anacròniques i sobre tot la clarividència que el mal no el fan uns homes o uns pocs, sinó que tots estem implicats en el progrés de la Humanitat. I en el nostre metre quadrat on vivim, residim, habitem és el lloc per començar a no tenir por a saber, per transformar-lo i sobre tot estimar-lo per sobre l'odi, o les pròpies emocions destructives, les quals són molt sibil·lines, sofisticades. Els nostres mecanismes de defensa o obturació inconscients són molt poderosos. Per això la psicologia acadèmica o anomenada científica no li interessa saber res de la psicologia de les profunditats perquè no la pot quantificar, mesurar i controlar les seves variables. Hi ha por al no control. On roman aleshores la ciència sense el control?

I la por a saber d'on venim, on anem, què fem. A saber de què estem fets? La por a saber què pensa el poble. A saber què penso jo. I les neurociències ens faciliten explicacions de bon control de les neurones del cervell, però on queda la subjectivitat del que indaga o explica? Una autèntica *petitio principii* o *raonament circular*.

Si voleu, per acabar. La por a saber que moltes coses negatives, destructives que hi ha fora és un mirall de la nostra profunditat depredadora: enveja, gelosia, domini, egonomia. Això no s'accepta en un mateix, però es pateix. No es vol saber, però se sap a altres nivells. I com no se suporta, es desqualifica, s'enfonsa l'enemic. Si no ho conec en mi i no ho accepto, com ho anul·lo? Atacant l'altre. La gran por a saber sobre un mateix o la col·lectivitat. Com també a contemplar la meravella de la vida, del temps, de la natura, la bonesa, l'amor són mirall també de la nostra fondària humana.

I amb Artur Graf podem dir: *Té millor coneixement del món no el que més ha viscut, sinó el que més ha observat.*